

22 вересня - День партизанської слави

Ми йшли у бій не ради слави

**Юні учасники руху опору на
Черкащині**

Активну участь у боротьбі з нацистами брали діти та підлітки нашого краю. Неповнолітні, вони були членами підпільних організацій і груп, бійцями партизанських загонів, ставали учасниками спонтанних форм руху опору, всіляко сприяли радянським військам. Як правило, вони виконували рутинну і небезпечну підпільну роботу, а в партизанських загонах служили зв'язковими, розвідниками, бійцями господарських підрозділів, забезпечували облаштування побуту партизанів.

Війна брала свою криваву данину, і не одне юне життя обірвалося в ході боротьби з окупантами. Про це свідчать численні факти пілників та партизан на фронті.

В історії Черкаського краю назавжди залишиться ім'я Володі Саморухи, уродженця села Коритні, що на Монастирищині. 13-річний Володя був членом місцевої підпільної організації, керівництво якої послало його на Рівненщину для налагодження зв'язків із партизанським загonom Дмитра Медведєва. Юний зв'язковий здолав понад 500 км небезпечного шляху. Він став бійцем партизанського загону Д. Медведєва і, як засвідчують спогади командира, проявив неабиякий героїзм. За подвиги юного месника було нагороджено орденом Червоної Зірки і медаллю «Партизану Вітчизняної війни» I ступеня.

Лесний лагерь партизанского отряда Медведєва под Ровно

Розвідниками Чигиринського партизанського загону під командуванням П.А. Дубового були підлітки Коля Печененко, Вася Хільченко й Толя Ткачук. Восени 1943 року, під час чергової розвідки, Толю Ткачука було вбито, а Колю Печененка й Васю Хільченка схопили карателі. Васі вдалося втекти, Колю ж гестапівці, прагнучи вибити з нього відомості про партизанський загін, піддали жорстоким тортурам: вибили зуби, зламали пальці, пошкодили слух, але юний патріот не видав військової таємниці. Партизани зуміли визволити Колю Печененка з нацистської катівні й урятували його від неминучої смерті. Пізніше він став вихованцем 155-ї армійської бригади. За мужність у боях Колю Печененка було нагороджено орденом Червоної Зірки й медаллю «За відвагу».

Відомий український поет, автор загальновідомої пісні «Степом, степом» **Микола Негода** 14-річним хлопчиком прийшов у Чигиринський загін П.А. Дубового. Його літературний хист, котрий ще до війни помітив сам П.Г. Тичина, став у пригоді, коли випускали партизанську газету «На бойовому посту». Її редактором був Коля Негода.

Бійцем цього ж партизанського загону була й 15-річна **Валя Загуба**. Разом зі своєю мамою вона виконувала скромну, на перший погляд, проте не менш важливу роботу – випікала смачні буханці для партизанів. Від утоми в неї підкошувалися ноги й темніло в очах, та Валя не залишала свій гарячий цех, бо знала, що без його продукції не буде й бойових успіхів. Командування загону нагородило дівчинку медаллю «За бойові заслуги».

Серед холодноярських партизанів були також і неповнолітні **Ваня Назаренко, Аня Балох, Петя Костенко, Боря Борженко, Ізосім Торжкін** та ін.. Вони виконували обов'язки зв'язкових, розвідників, облаштовували партизанський побут.

12-річна **Аня Резниченко** була зв'язковою партизанського загону ім. Щорса, який діяв на Лисянщині. Мужня дівчинка, ризикуючи своїм юним життям, була надійним «містком» для зв'язку лисянських партизанів.

У березні 1942 року від рук карателів загинув юний підпільник Ліщинівської патріотичної групи (Христинівщина) **Максимко Мись.**

У Льоні Стратієвського з Монастирищини були свої рахунки з окупантами, адже вони вбили його маму й дідуся. Прагнучи помститися, Льоня вступив до місцевої підпільної організації. Однак у липні 1943-го, під час облави, його було поранено, й він потрапив до рук карателів. Намагаючися здобути відомості про підпільників, гестапівці піддали хлопчика жахливим тортурам: його жорстоко били, вирізали зірки на спині і, зрештою, прив'язали до хвоста коня, якого пустили галопом. Льоня загинув, не промовивши й слова.

На Тальнівщині свято беруть пам'ять про юного героя **Вітю Проценка**, розвідника місцевої підпільно-диверсійної організації. 20 лютого 1944 р. 15-річний Вітя Проценко загинув у бою з карателями біля с. Гусакового

У складі Тальянківської підпільної організації, очолюваної К. К. Грибом перебував разом із своїми батьками, Василем Пантелеймоновичем і Ольгою Дементіївною, 12-річний **Коля Пороховський**. На жаль, уся сім'я підпільників загинула під час облоги карателів у травні 1943 р.

Наймолодшим членом підпільного «Комітету – 103», що діяв у Надроссі, був 14-річний **Петя Нікітін**. Хлопчику доручали відповідальні завдання, які він з успіхом виконував: розклеював листівки, псував лінії ворожого зв'язку, попереджував молодь про чергові відправки невільників у Німеччину. Влітку 1943 р. Петю заарештували окупанти. Він загинув у гестапівських застінках як герой.

Незважаючи на нелюдські знущання гестапівців, не назвала імені жодного підпільника черкаська піонерка Люда Петрова. Оскаженілі нелюди повісили дівчинку у парку, попередньо зібравши її ровесників з метою залякування.

У Стеблеві Корсунь-Шевченківського району за розповсюдження листівок окупанти розстріляли підлітка **Павлика Янчевського**.

Діти і підлітки демонстрували беззавітну мужність, а часом і здатність до самопожертви. Наймолодшим членом підпільної організації на Уманщині був **Вася Демидюк**. 29 листопада 1943 р., під час виконання чергового завдання, Вася, натрапив на засідку. Підпустивши до себе поближче карателів, він підірвав гранату і героїськи загинув, знищивши кілька ворогів.

Чимало підлітків були бійцями партизанського з'єднання «Рудого» (командир – В.К. Щедров), яке діяло на території Канівського та Корсунь-Шевченківського районів. Серед них: **Мишко Гончаренко, Вітя Гоненко, Яша Яремчук, Льоня Литвиненко, Сергійко Мачульський, Жора Дударенко** та ін. Цим юним месникам було всього по 14-15 років.

Розвідником і зв'язковим Черкаського загону під командуванням Г.К. Іващенко і С.Н. Пальохи був 13-річний **Ваня Босенко**, у якого війна забрала матір і сестру. Він передавав до загону відомості про сили ворога, доставляв продукти харчування, листи. Під час чергового виходу на зв'язок з партизанами юний месник загинув від кулі карателя. Окупанти змусили його батька, Гната Григоровича, копати могилу для сина, а потім гітлерівці розстріляли і старшого Босенка. У цьому ж загоні служили розвідниками 14-річні **Вася Голуб** і **Коля Шадиря**. Під час виконання бойового завдання Шадирю схопили карателі і після тортур розстріляли.

Юні месники мужньо переносили разом із дорослими незручності і випробування суворого партизанського побуту. Жити доводилось у курнях, влаштованих з гілок і трави, інколи робили землянки. Але далеко не всі партизанські формування мали навіть такі скромні умови. Поряд з холодом постійно дошкуляв і голод, не говорячи вже про смертельну небезпеку, яка чатувала на кожному кроці

Діти і підлітки всіляко сприяли роботі явочних квартир. Як відомо зі спогадів С.Н. Пальохи, в оселі жителя с. Свидівок Федора Заболотнього знаходилась явочна квартира Черкаського підпільного райкому партії. 14-річна дочка господаря квартири **Віра Заболотня** щочі приймала зведення Радінформбюро і передавала їх членам підпільного райкому. Її сестра, 12-річна **Рая Заболотня**, була вартовою під час засідань райкому, збирала необхідну інформацію.

**Неповнолітні
допомагали у визволенні
радянських
військовополонених. Так,
Яша Кикоть із с. Сушки на
Канівщині допоміг
місцевим партизанам
визволити щойно
схопленого німцями
радянського офіцера.
Відважного хлопчика
нацисти схопили і
розстріляли.**

У селі Прохорівка на Канівщині підлітки **І. Даценко** та **В. Іщук** пробрались до ворожого обозу, порізали кінську зброю, познімали колеса з возів, а потім влаштували пожежу. Юного месника **Ваню Даценка** окупанти схопили і розстріляли.

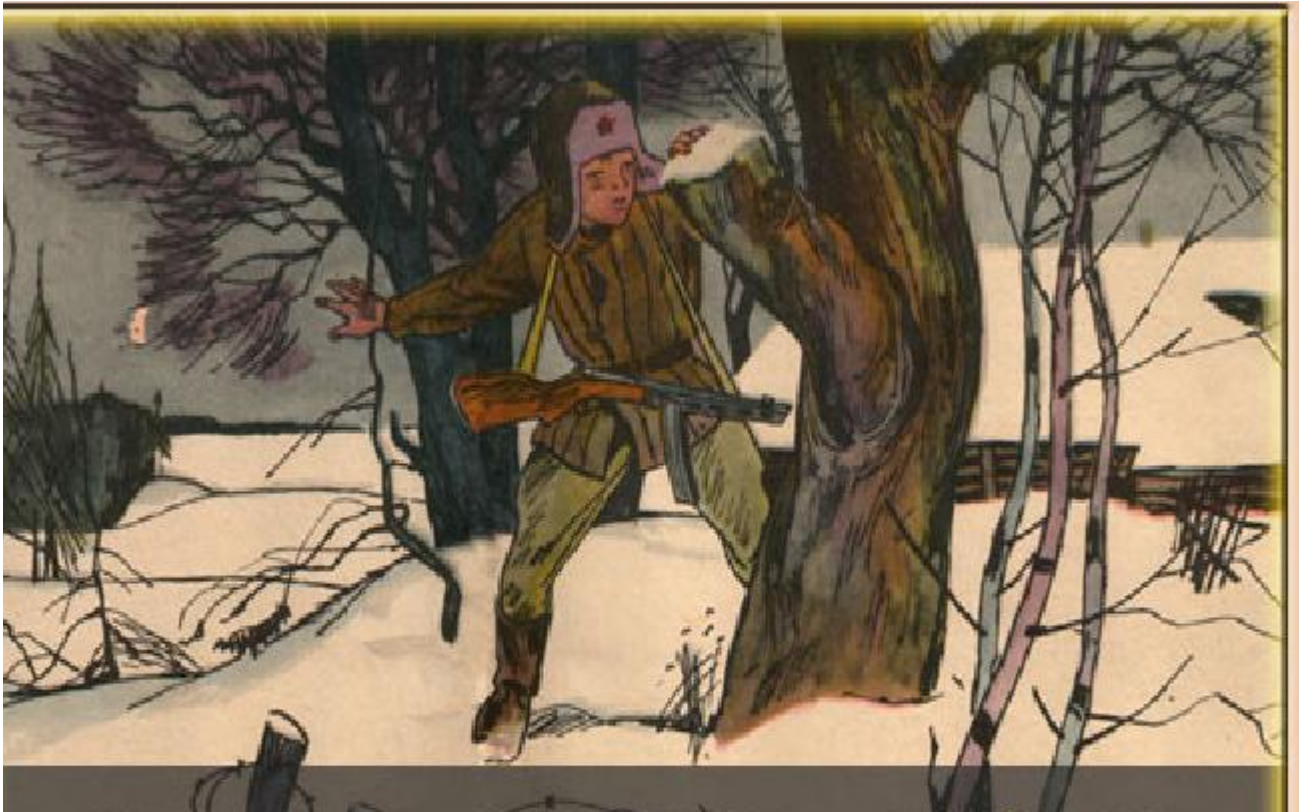
Надовго вивів із ладу зв'язок карателів, які прибули для ліквідації осередків партизансько-підпільного руху на Канівщині, підліток із села Степанці **Гриша Шакало**. Він вирізав декілька шматків телефонного дроту і заховав їх.

Діти і підлітки всіляко сприяли радянським військам під час боїв за визволення рідного краю (осінь 1943 – весна 1944). Так, **Саша Белан** із с. Полствин (Канівщина) провів велику групу радянських парашутистів у складі 25 осіб з урочища Дубинка у Займищенське урочище Таганчинського лісу. Не одну групу десантників вивели восени 1943 р. до місць розташування партизанських загонів юні мешканці цього ж села **М. Щербина, М. Ткаченко, І. Приліпко, І. Панасенко, М. Романенко, П. Бойко** та інші.

Не обійшлося без жертв серед юних патріотів і на завершальному етапі боротьби з нацистами. Так, під час визволення села Білозір'я 5 лютого 1944 р. 11-річний **Петя Тараненко** і 12-річний **Коля Шадиряк** намагались повідомити командування наступаючих радянських військ про ворожу засідку. Однак, під час намагання перейти лінію фронту обох юних патріотів було вбито.

Ось так боролися з окупантами ваші
ровесники, втрачаючи життя на його сві
танні